

Εκατό χρόνια από τη γέννησή του ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

Τις μέρες αυτές συμπληρώθηκαν 100 χρόνια από τη γέννηση του ιωθιστοριογράφου δραματικού συγγραφέα και ποιητή του ακούραστου και ασύγκριτου έργατη του πνεύματος Νίκου Καζαντζάκη. Γεννήθηκε στο Ήρακλειο Κρήτης τό 1883 και πέθανε τό 1957 στο Φράϊμπουργκ της Γερμανίας. Στη μεγάλη Κρητική επανάσταση ακολούθησε την οικογένειά του πού έφυγε στη Νάξο και κει γράφεται στη Γαλλική Έμπορική Σχολή και μυθαίνει Γαλλικά και Ίταλικά. Γυρίζει στο Ήρακλειο και τελειώνει τό Γυμνάσιο, φεύγει μετά στην Άθήνα και τό 1906 παίρνει μέ άριστα τό δίπλωμα του διδάκτορα της Νομικής και μετά συμπληρώνει στο Παρίσι τίς σπουδές του.

Τό 1911 παντρεύεται τή Γαλάτεια Άλεξίου και συνεχίζει την πλούσια συγγραφική και δημοσιογραφική του δραστηριότητα πού είχε αρχίσει από τό 1906.

Τό '19 διορίζεται από τόν Έλ. Βενιζέλο γενικός διευθυντής στο νεοσύστατο ύπουργείο Περιθαλής και ξεκινάει σάν άρχηγός της αποστολής στην Ρωσία τών επαναπατρισμένων Έλλήνων του Κουκάσου. Φτάνοντας στην Όδησό γράφει: «Άς μή πώ μέ τί συγκίνηση πάτησα τό ρούσικο χώμα. Πολλές γενιές μέσα μου είχαν λαχταρήσει τούτη τή στιγμή».

Τό 1920 παραιτείται από τό ύπουργείο και ταξιδεύει άδιάκοπα στη Γαλλία, Αύστρια, Γερμανία, Ίταλία. Τό 1925 φεύγει στη Σοβ. Ένωση σάν άπεσταλμένος της εφημερίδας

«Ελεύθερος Λόγος». Οί έντυπώσεις του δημοσιεύονται και προκαλούν αίσθηση. Τό 1927, επισκέφτηκε πάλι τή Ρωσία, προσκαλεσμένος από τή Σοβιετική κυβέρνηση.

Μετά από λίγο την επισκέπτεται και πάλι κινούμενος από τή δίψα νά μάθει και νά δει περισσότερο.

Τό 1932-33 παρακολουθεί σάν άνταποκριτής της «Καθημερινής» τό μεγαλύτερο δράμα του έμφυλίου πολέμου στην Ίσπανία.

Πέρασε τά χρόνια της κατοχής στην Αίγινα και τό 1945 διορίζεται για λίγο από την κυβέρνηση Σοφούλη ύφυπουργός Παιδείας και μετά άνώτερος υπάλληλος στην ΟΥΝΕΣΚΟ στο Παρίσι. Τό 1948, στη Γαλλία, αρχίζει μία νέα λογοτεχνική δραστηριότητα.

Τό '54 παίρνει τό Γαλλικό βραβείο του καλύτερου ξένου διόδλου για τό μυθιστόρημά του «ό Ζαρμπάς» και τό 1956 τό βραβείο Ειρήνης.

«Ο Νίκος Καζαντζάκης υπήρξε μία από τίς πιο πολυσύνθετες προσωπικότητες του πνεύματος του καιρού του. Άνήσχο και φιλόδοξο πνεύμα είναι από τούς λογοτέχνες πού δηλητηριάστηκαν από την πεσμιστική νικσεική φιλοσοφία. Τό Νίτσε σημειώνει πρώτο στους προφήτες πού τόν κατακτίσανε. «Νίτσε, Χριστός, Βούδας, Λέβιν». Τόσο πολύ είχε επηρεαστεί από τόν Νίτσε πού κάθε χρόνο στην επέτειο του θανάτου του, στις 25 Αυγούστου, τιμούσε τή μνήμη του.

Ο Καζαντζάκης χαιρέτησε την Όκτωβριανή επανάσταση

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ 2η ΣΕΛΙΔΑ

Αθήνα
422/27-1-63

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

Συνέχεια από την πρώτη σελ.

στά έργα του «Τί είδα στη Ρωσία» (1928) «Η Μόσχα απευθύνει έκκληση» (στά Γαλλικά, '31), και «Τόντα Ράμπτα» (1934). Στα δράματα «Νικηφόρος Φωκάς» (28), Χριστός (28) «Οδυσσέας» (28), Μέλισσα (39), 'Ιουλιανός και Βούδας και τό μεγάλο ποίημα «'Οδύσεια» (38) άσκει κριτική στην ήθικη τής άσιατικής τάξης σέ τό νο άπαισιόδοξο. Στα μυθιστορήματα «'Ο Χριστός ξανασταυρώνεται», «'Ο τελευταίος πειρασμός» και «'Ο Καπετάν Μιχάλης», διαιμαρτώνεται ένάντια στίς άσιατικές σχέσεις και στή θρησκευτική ύποκρισία.

'Ο Καζαντζάκης έγραφε άδιάκοπα όλα τά είδη τού λόγου: Ποίηση, θέατρο μυθιστορήματα, ιστορία, φιλοσοφία, παιδικά βιβλία και έκανε μεταφράσεις. Ήξερε στήν έντέλεια γαλλικά άγγλικά, ισπανικά, γερμανικά ρώσικα, 'Ολανδικά Σουηδικά και πολλές άσιατικές γλώσσες και διαλέκτους. Κι όπως έγραφε ο ίδιος στό φίλο του Π. Πρεβελάκη σέ ένα μήνα μπορούσε νά γράφει 5 βιβλία από 100 δακτυλογραφημένες σελίδες τό καθένα. Κι ο μεγάλος ποιητής και λογοτέχνης Κ. Βάρναλης έγραφε γιά τόν Καζαντζάκη: «'Ο Καζαντζάκης ήταν όχι τόσο ένας δημιουργός ήρώων παρά, πολύ περισσότερο, ήρωας ο ίδιος. Ήρωας τής δουλειάς, τής μάθησης, τών ταξιδιών, τής σκέψης και τής αυτοκυριαρχίας. Θά μείνει μοναδικό παράδειγμα άδιάκοπης προσπάθειας γιά τήν κατάκτηση τής κορυφής».

Τά κυριότερα έργα τού Καζαντζάκη είναι: «'Ασκητική». Τό έργο αυτό, γιά τόν ίδιο ήταν ο σπόρος «άπ' όπου βλάσπησε όλο τό έργο του». Φιλοσοφική και ποιητική πρόξα εκφράζει πληρέστερα τόν έσωτερικό κόσμο του. Είναι μιá μηδενιστική διακήρυξη: Ή ζωή δέν έχει καμιá δικαίωση, ούτε επίγεια, ούτε μεταφυσική. Είναι ένα φαινόμενο καταδικασμένο νά εξαφανιστεί δίνως καμιá προέκταση: «Έσκινάμε από μιá σκοτεινή άβυσσο' καταλήγουμε σέ μιá σκοτεινή άβυσσο' τό μεταξύ φωτεινό διάστημα τό λέμε ζωή».

«Αυτός ο μηδενισμός του — γράφει ο Βάρναλης — τόν έμπόδισε νά πάρει θέση κάπου. Έμεινε πάντα έξω άπ' όλα εκτός άν κάποτε βρέθηκε κάπου έρασιτεχνικά περαστικός. Μόνο στό δημοτικισμό έμεινε πιστός αγωνιστής».

«'Οδύσεια». Είναι τό μεγαλύτερο έπος τής λευκής φυλής μέ 33.333 στίχους δύο φορές

μεγαλύτερο από τά δύο 'Ομηρικά έπη μαζί. Ή 'Οδύσεια αρχίζει εκεί πού τελειώνει ή όμηρική 'Οδύσεια. Μέ τό έργο αυτό πού ήπληξε τό πάθος του σέ όλη του τή ζωή, ο Καζαντζάκης θέλησε νά γράφει τό έπος τού σύγχρονου ανθρώπου.

Τά Θεατρικά έργα του, 'Ιουλιανός, Προμηθέας, Καποδίστριας Χριστόφορος Καλόμβος κ. ά. δέν είχαν επιτυχία από έλλειψη θεατρικότητας και σκηνηνικής οικονομίας. Όλες οι τραγωδίες είναι όμοιες παραλλαγές στό ίδιο θέμα και στό μύθο.

Ταξιδιωτικά. Οι έντυπώσεις από τά ταξίδια του πού τίς δημοσίευσε μέ τό γενικό τίτλο Ταξιδεύοντας ('Αγγλία, 'Ισπανία, Αίγυπτος, Σινά κ.ά.) είναι άπό τά καλύτερα δημιουργήματά του.

Μυθιστορήματα. Πλατιά γνωστός στήν Ελλάδα και στό έξωτερικό ο Καζαντζάκης έγινε στό 60 του χρόνια μέ τά μυθιστορήματά του πού γνώρισαν τεράστια επιτυχία πρώτα στό έξωτερικό και μετά στήν Ελλάδα.

Τό πρώτο του ο «Βίος και πολιτεία τού 'Αλέξη Ζορμπά» καθέρωσε τόν Καζαντζάκη σάν συγγραφέα άξιο νά μπει στόν κατάλογο τών ύποψηφίων γιά τό Νόμπελ. 'Ακολούθησαν «'Ο Χριστός ξανασταυρώνεται» «'Ο καπετάν Μιχάλης» «'Ο φτωχούλης τού Θεού» «άνασσα στό Γγκρέκο» και «'Αδελφοφάδες» πού δημοσιεύτηκαν μετά θάνατο.

'Ο Καζαντζάκης είναι ο πιο πολυδιαβασμένος Έλληνας λογοτέχνης στό έξωτερικό. Τά μυθιστορήματά του έχουν μεταφραστεί σέ 32 γλώσσες!

Προσκαλεσμένος από τήν Κιναϊκή κυβέρνηση επισκέπτεται τή χώρα τό 1957. Τό έμβόλιο θλογιάς και χολέρας πού κάνει τού δημιουργεί ίζημα στό δεξί μπράτσο πού καταλήγει σέ γάγγραινα. Στήν Κοπεγχάγη ή κατάσταση του επιδεινώνεται, μεταφέρεται στήν Πάναπιστημιακή κλινική στό Φράνκφουρτ τής Γερμανίας, όπου πεθαίνει στις 26 'Οκτώβρη τού '57.

Μέ τή συμμετοχή πολλών χιλιάδων λαού άπ' όλη τήν Κρήτη ο Ν. Καζαντζάκης, ή πανύψηλη κορυφή τών έλληνικών γραμμάτων ένταφιάστηκε στις 5 Νοεμβρίου στό Ήράκλειο, στήν Τάμπρια Μαρτινέγκο, πάνω άπό τά Βενετσιάνικα τείχη. Στόν τάφο του χαραχτήκαν τά δικά του λόγια:

«Δέν έλπίζω τίποτα,
Δέν φοβόμαι τίποτα,
είμαι λεύτερος».

ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ